

עין גדי – בת 70 = בת "ע" = בבת עיני...

עין גדי האגדה – הפכה לעובדה

מאת דבוישה – דבורה סלפ-גוטמכר

ביום הולדת שבעים שנה להתיישבות גרעין "שדמות" בעין גדי, אנו עומדים גאים וזקופי-קומה. כן, זקופים, למרות "הגיל והתרגיל"...

בנערותנו, חייכנו, כשוותיקי היישוב בארץ נהגו לפתוח בספורי: "כשאונחנו באנו..." בשנת 1925 עלה אבי מליטא, כחלוץ לארץ ישראל. תמיד הרבה לספר על שמחת החלוצים, בעת שעבדו בעבודות כפיים שונות בעמק יזרעאל; איך סללו כבישים, איך חפרו תעלות מים בתל יוסף, גרו באוהלים, התמודדו עם קדחת ועוד ועוד...

משנת 1933 הורי, אברהם ואסתר סלפ, היו מראשוני-בוני-ומתיישבי קרית חיים, מצפון לחיפה. ואז, החל משנת 1954, הגיע תורי, יחד עם חברי גרעין "שדמות" להגשים, את מה שחונכנו בתנועת הנוער העובד: להתגייס לנח"ל וללכת ל"הגשמה".

אחרי תקופת טירונות של מיספר חודשים בבית דראס ושנה של שהייה בקיבוץ קריית ענבים, התקבלה ההחלטה בגרעין, לקבל את הצעת התנועה, "להקים קיבוץ בעין גדי".

הנה כך, נפלה בחלקנו הזכות הגדולה ליצור יש מאין.

להקים קיבוץ חדש, התיישבות חלוצית לשמה – בעין גדי.

עין גדי של הימים ההם, היתה מקום נידח, מנותק מכל יישוב בחבל ים המלח, במקום הנמוך ביותר, על שפת ים המלח. ממזרח, מצפון וממערב גבול עם ממלכת ירדן. היה זה אזור צחיח, בוהק מלובן הסלעים, פה ושם צאלה, שיח אברהם, בדואי ואורחת גמלים חולפת באיטיות, נוף בתולי-ציורי מרשים.

כוח חלוץ של דליה אריה זהבה וצ'רלי "ירדו לבחון" את התנאים במקום. ואכן – בוקרו של יום שלישי, 10 בינואר 1956, כ"ו בטבת ה'תשט"ז, יום חורפי ממש, עזבנו, חברי גרעין "שדמות", את קריית ענבים בדרכנו לעין גדי. החברים על כל מטלטליהם הצטופפו על משאית, נפרדנו לשלום והיידה לדרך. כמסופר בדפי ההיסטוריה, עד סדום המסע היה סביר.

אך מסדום, חוויית הנסיעה זכורה לכולם, כמסע של החלקה פְּבוּץ-המלָּחָה, שקיעה, חילוּצִים ללא הרף, עד שבסופו של המסע הגענו, מרבית החברים, כמסע רגלי, לפנות בוקר של יום רביעי, לעין גדי. כזכור, אני צועדת, כשלרגלי נעל אחת, הישר לחדר האוכל בעין גדי. פצחנו בשירה וריקודים כיאה למעמד... אלה שנרדמו על המשאית – חולצו במשך היום... ובעין גדי עצמה – מזג האוויר היה ממש אביבי...

נחלאים ה', כך נקראה אז היאחזות עין גדי. [נחלאים א' נקראה נחל עוז]
בה ישבו ואותה טיפחו כשלוש שנים לפנינו, חיילים וחיילות, חלקם בני קיבוצים.
היתה זו אבן-חן בתוך הלובן המבהיק והמסנוור של אדמת המלָּחָה והסלעית.

השתכנו בצריפים, ממספר 1 עד 7. גג הצריף עשוי פח. בחורף דלף הגשם שהרטיב את הקירות ורצפת העץ, ובקיץ – גג הפח להט מחוס. עם הזמן, הותקנו ממטרות על הגג, לצנן מעט את הסביבה... נחשים עקרים ורמשים שונים, טיילו בחופשיות בתוך ומחוץ לצריף...

אנחנו, החברים מצריף 2, לדוגמא, כשהיינו חוזרים מחופשה בבית, בצפון, היינו מביאים "אדמה טובה" במזוודה, במקום ממתקים... גם יחורים של קטוסים, בתקווה, שיגדלו במסלעה, שבנינו בסמוך לעצי הפאפאיה...

מים לשתייה – רק מחוץ לצריף, בברז גינה... לחילופין מביאים בג'ארה, ממתקן קירור במרפסת חדר האוכל...

מקלחת בחצר, עשוייה מפח מלא חורים, לשעשועי הבנים... מתקן "בול פגיעה" – במרחק רב מהצריפים, מתחת לכרם...

שלושה מבנים מרכזיים: עליון – חדר תרבות, בו נמצא רדיו אחד לשימוש החברים; מרפאה; חדר קשר וחדר נשק צמוד לתינוקיה...

מבנה אמצעי - מחסן בגדים, סמוך לו מתקן נייד לכביסה ביד...
מבנה תחתון – חדר האוכל, מטבח, מרכז מזון ותרבות - במלוא הדרו וחיבתו.

לכוון צפון – מאפייה, אזור הגנרטור, מוסך ומסגריה, חשמליה ועוד –

שטחי החקלאות – זו אופרה בפני עצמה.

ניסיונות בגידולים שונים: שתילי ירקות למושבי העולים בחבל לכיש ועוד, גידול טבק, צמחי רפואה, בננות וכמובן עגבניות מזון מְרִמָּנָד (שלא קיימות יותר בשוק) מלפפונים, חצילים ועוד ועוד...

בקיץ 1959 פונו צריפי המגורים, גרעין "רעות" נקלט ועלינו לפלטו. נבנו 7 בתי מגורים – בשלושה דגמים שונים. ובית ילדים אחד. בניית המבנה העגול של חדר האוכל והמטבח עדיין לא הסתיימה. לכן היינו "יורדים" לחדר האוכל הישן "למטה", מי בטרמפ על טרקטור, ומי ברגל... ומי על צינור המים בעת שטפון...

למעלה: חדר האוכל על הפלטו, בבניה. לידו אוטובוס "אגד" הראשון לעין גדי עד להשלמת בניית בתי המגורים על הפלטו, הוקמו מספר צריפים במקום ראוי, על אחת ממדרגות הפלטו, ממזרח לחדר האוכל העגול. שם המיקום, נ"צ, נקרא בפי כל "הוואדי"... ליד אחד הצריפים, ששימש למזכירות והנהלת החשבונות, ניטע עץ פנציאנה.

בקיץ 1959, ניטע עץ צאלון, ב"וואדי", בסמוך לצריף המזכירות. מימין: ואביק רוזנבוים, הגר נתן, דבוישה סלף, ליישי רביד

פיתוח הפלטו נעשה בעזרת דרוזים מדלית אל כרמל, בהנחיית אדריכל גנים, בניהו, אבא של דן-בניס.

והפלטו – קם לתחייה... הודות למים, שהיו בשפע, נשטפה האדמה, נטעו עצים נשתלו דשאים, הכול צמח, פרח, עצים נסקו לגבהים,,, היום – מכסים את גגות הבתים...

בכוח הרצון וההתמדה, עומד יישוב, ירוק ופורח, מדהים ! גן לאומי, במקום האבן ; גן בוטני בעל שם בינלאומי, (לאלי רון ולניצה חופש זכות ראשונים) והיום – במקום השממה – עולה וצומחת עין גדי – קהילה אנושית חיה. קהילה. לא ה"קיבוץ" הישן... זה של החינוך המשותף ביום ולינה משותפת בבית ילדים. בלילות היתה תורנות שמירה של "שומרת לילה אנושית", ובתקופת הקידמה, נוספה שומרת לילה אלקטרונית, שקולה נשמע מהמכשיר שעל הקיר... איזה פחד...

היום – קהילה מפוארת, עם ענפים כלכליים מגוונים.

מספר וועד הרעיון
ב. כנען
תל-אביב יום רביעי
כ"ו בסבת תשס"ו
11 בינואר 1956
קצב (9303)
טל. DAVAR
העורך: ת. שורר
הסגל: דבר, כ"ס
המסע: תל-אביב, שניטק 45
נחום ברוש, דבר, כ"ס
ת. ד. 199, טל. 2351-6
מספרים בארץ: תל-אביב רחוב
אלנבי 113, טל. 4483-5
רחוב הנביאים 21, טל. 4483-5
ירושלים, רחוב חלי 24, טל. 779
מחיר חגליון 100 פרושה

העבד

עתון פועלי ארץ ישראל

מארכיון 1956

ישוב קבע בעין-גדי התנהל גרעין "שדמות" של הנוער העובד

עין גדי הפכה אתמול לישוב קבע, עם העליה על הקרקע של קבוצת החלוצים מגרעין "שדמות", השייך לאיחוד הקבוצות והקיבוצים. יתר חברי הגרעין וגיעו למקום במשך השבועיים הקרובים.

והשני דרך הים בספינה, שתעשה דרכה מעין-גדי לסדום. בעין גדי יוקם מזח לצרכי תחבורה ימית. המחלקה להתישבות של הסוכנות קבעה לשנה זו תקציב של 300 אלף ל"י לעין גדי. נוסף על גני הירק, יגדלו כאן כותנה, פרחים, ענבים, ומטעים סוב-טרופיים. בעין-גדי קיים היה ישוב יהודי בת-קופת הבית השני, וכאן גם התרכזו אנשי כת האיסיים, יש כאן שרידי טרסות וסימנים של אקוורדוקט, ששי-מש להשקאה בימים קדומים. הישוב הצטיין גם בגידול בשמים יקרים. למען הגשמת תכנית ההתישבות בעין גדי פעל רבות יהודה אלמוג, שיעמוד בראש המועצה האזורית "תמר", אשר חוקם בקריב.

אנשי "שדמות", הם חברי "הנוער העובד" ילידי הארץ, שגמרו את הכ-שרתם בקרית ענבים, וירדו עתה מפסגות הרים לעמק השוכן מתחת לפ-ני הים. הכרלי הגובה בין שני הי-שובים הם 1100 מטר. בעוד מספר חדשים יוחל בבניית ישוב-הקבע על גבעה השוכנת במרחק של כמה מאות מטרים מהנקודה הקיימת, וגבוהה ממ-נה. הבתים שיוקמו יהיו הסוג מעולה, למען הקל על המתגוררים באקלים הקשה. שיחיו בישוב השוכן 390 מטר מתחת לפני הים. עין גדי הוא הישוב השני — לאחר "בית הערבה", שהיה בצפון ים המלח — שיימצא במקום כה גמור ובאקלים כה חם.

יגדלו ירקות בחורף

שטח הקרקע שיעובד בעין גדי הוא 1400 דונם, שמהם הוכשרו עד עתה 400 דונם בלבד. 1000 דונם נוספים יוכשרו בעתיד הקרוב וישמשו בחלקם למטעים ובחלקם לגידולי שלחין. תנאי האקלים המיוחדים בעין-גדי יאפשרו גידולי ירקות ופירות בעונות החורף, שבהן אין בדרך כלל אספקת ירקות. עם פיתוח המקום והקרקע יוכל הי-שוב לקיים 150 משפחות חקלאיות. יש תכנית להקים כאן בית החלמה ונופש לחורף, כיוון שהאקלים במקום זה — נוח מאד בעונת שנה זו, ומלכי ישראל איווהו בזמנם למקום נופש. לדעת מומחים מעין הגפרית ליד עין גדי עולה מבחינה רפואית על עין בוקק.

מים בשפע

שלושה מעינות עין גדי מפיקים: 450 מ"מ מים לשעה, ויש במקום מים בשפע. התשקאה לא תזדקק לכוח חש-מלי, הואיל והמים יורדים בכוח עצמם ממעינות עין-גדי, דוד וערוגות. עד כה הותקנו רשתות השקאה ל-400 דונם, שפוקלו והוכשרו ע"י הקהק"ל. התחבורה לעין-גדי תהיה בשני עור-קים, האחד דרך סדום-מצדה ביבשה,

— אז — בשנת 1956 —

התפללנו ויחלנו

אל מחר, אל יום חדש, שאינו מאכזב

”ישר כוח”, וכל המילים היפות, הטובות —

נשלחו ממני, דבושה, אליכם

לאורך השנים

ישר מן הלב...

והיום, ידידי, בעשרה בינואר שנת 2026

כולנו צריכים לשמוח במה שיש,

כי בהחלט, בהחלט, בהחלט —

עין גדי תוססת, כקהילה,

ולנו הקשישים,

אין במה להתבייש!

מאחלת לכולנו,

שעוד נשוב, נפגש,

בשמחות ובבריאות איתנה נזדמן,

ונרים כוסיות לחיים — אמן ואמן!

שלכם, כמו תמיד,

דבושה

(זה השם, ולא אחר)

דבורה סלפ-גוטמקר